

Robert Vannoy, Misingi ya Unabii wa Biblia, Hotuba ya 20

Yona

Yona wa Nne

A. Jina na Mwandishi wa Yona

Hebu tuangalie nambari ya Kirumi IV na A., “Jina na mwandishi wa Yona.” Kitabu hiki kimepata jina lake kutoka kwa Yona mwana wa Amitai. Ukiangalia Yona 1:1 unasoma hapo, “Neno la Bwana lilimjia Yona mwana wa Amitai.” Katika 2 Wafalme 14:25 nabii mwenye jina hilo hilo anasemekana kutoka Gath Heferi, mahali kaskazini mwa Nazareti katika Ufalme wa Kaskazini. Nataka kuangalia andiko hilo la 2 Wafalme 14:25 kwa sababu lina umuhimu katika uhusiano mwingine. Hapa unasoma kuhusu Yeroboamu II, “Yeye ndiye aliyerejesha mipaka ya Israeli kutoka Lebo Hamathi hadi Bahari ya Araba, sawasawa na neno la BWANA wa Israeli, lililonenwa kupitia mtumishi wake Yona mwana wa Amitai, nabii kutoka Gath Heferi.” Kwa hivyo, Yeroboamu II alipanua mipaka ya Israeli hadi Kaskazini na kushuka hadi Bahari ya Araba, Bahari ya Chumvi, kulingana na unabii wa Yona. Inaonekana wazi kwamba Yona mwana wa Amitai wakati wa Yeroboamu II ni sawa na mwandishi wa kitabu cha Yona. Kwa hivyo, katika 2 Wafalme 14:25 nabii mwenye jina hilo hilo anasemekana kuwa anatoka Gath Heferi. Kulingana na marejeleo haya lazima awe alikuja wakati wa au kabla ya wakati wa Yeroboamu II. Kama ilikuwa wakati wa Yeroboamu, alikuwa wa wakati mmoja na Amosi na Hosea. Alitabiri kwamba Yeroboamu angerejesha mipaka ya kale kutoka Hamathi kaskazini hadi Bahari ya Araba kusini. Zaidi ya hayo hatujui chochote kumhusu Yona isipokuwa kile kinachosimuliwa katika kitabu hicho.

Sasa tunafikia hadithi ya utume wake wa kwenda Ninawi na ukosefu wake wa hamu ya kufanya hivyo, samaki kummeza, na hatimaye kwenda Ninawi. Mwandishi wa kitabu hajatajwa, lakini hakuna sababu za kulazimisha kudhani Yona hakuwa mwandishi. Hata hivyo, inapaswa kuongezwa, ikiwa kitabu kiliandikwa na mtu mwingine isipokuwa Yona, hilo haliathiri uhalisia wake kwa vyovyote vile kwani mwandishi hajatajwa.

B. Asili ya Kitabu: Kihistoria au Kisicho cha Kihistoria -- Utafiti wa Mbinu

B. ni mjadala wa jinsi ya kuelewa kitabu hiki, "Asili ya kitabu: cha kihistoria au kisicho cha kihistoria." Hili linakuwa suala linalojadiliwa sana. Kwa hivyo hebu tuliangalie. Kitabu kinajitofautisha sana na manabii wengine wadogo. Maudhui yake si rekodi tu ya unabii wa Yona, bali ni simulizi ambapo nabii ni mtu muhimu. Katika suala hili, kinafanana zaidi na simulizi zinazohusiana na Eliya na Elisha; hii ni kama kipande cha simulizi kutoka kwa Wafalme. Kuna utofauti mkubwa wa mitazamo kuhusu tabia ya simulizi. Thamani yake ya kidini inatambuliwa na karibu kila mtu, huku thamani yake ya kihistoria mara nyingi ikichukuliwa kuwa haina. Kwa kuwa kitabu hiki ni mojawapo ya cha kwanza kunukuliwa na wale waliochagua kupinga uaminifu wa kihistoria wa Biblia, tunapaswa kukizingatia kwa undani.

Imesemekana mwandishi alikuwa na kusudi la kufundisha akilini alipoandika hadithi hii, kwamba alisimulia hadithi hii ili kufundisha mambo fulani. Kutokana na dhana hii ndipo inahitimishwa kwamba kusudi la hadithi hii si kutoa taarifa za kihistoria, bali kufundisha masomo fulani na kwamba mwandishi anatumia umbo la hadithi kutimiza kusudi hili la kufundisha. Kwa kawaida haitambuliki kwamba kunaweza kuwa na kitu kama historia ya kufundisha na vile vile hadithi za kubuni.

Tazama TD Alexander "Yona na Aina," iko kwenye orodha yako ya vitabu, ukurasa wa 17. Ikiwa una nia ya mada hii tunaweza kuangalia makala hii. Ni makala nzuri sana. Lakini ndani yake, Alexander anasema katika kuchunguza jinsi Yona amesainishwa na ni lebo gani imeambatanishwa nayo. Anasema hata utafiti usio kamili unaonyesha mapendekezo mbalimbali, na anataja kila moja ya lebo hizi. Wengine wanasema ni historia, baadhi ya fumbo, baadhi ya midrash, baadhi ya fumbo, baadhi ya fumbo la kinabii, baadhi ya hadithi, baadhi ya hadithi za kinabii, baadhi ya riwaya, baadhi ya hadithi za kubuni, baadhi ya kejeli, baadhi ya hadithi fupi, na orodha inaendelea. Kwa maneno mengine, ukiangalia watu wanaofanya kazi na kitabu hiki na kujaribu kutengeneza uainishaji wa aina, unapata orodha hii ndefu ya uwezekano.

Alexander mwenyewe anaianisha kama historia ya mafundisho, au historia inayokusudiwa kufundisha kitu. Miongoni mwa kundi lisilo la kihistoria kuna tofauti za

mitazamo kuhusu asili yake. Ya kawaida zaidi ni hadithi za kubuni, hadithi, mifano, na mafumbo. Tazama Alexander, ukurasa wa 36 na 37.

Mbinu Zisizo za Kihistoria

1. Yona kama Hadithi, Hadithi, fumbo na Mfano

Kwa hivyo hebu tuangalie kila moja yao. Moja, hadithi za kubuni. Wengine wanafikiri mwandishi alikusudia hadithi hiyo kama hadithi ya kubuni nathari. Pili, hadithi. Wengine wanafikiri mwandishi alitumia hadithi ya kinabii iliyokuwa ikisambazwa miongoni mwa watu wa Israeli. Mtazamo huu unakubali kwamba kunaweza kuwa na kiini halisi cha kihistoria nyuma ya hadithi hii. Labda mtu anayeitwa Yona alienda Ninawi. Labda ujumbe wa kifalme au hata ujumbe wa kidini, lakini kiini hiki cha asili cha ukweli wa kihistoria kimezungukwa na kila aina ya upanuzi wa hadithi na nyongeza zilizoongezwa, kama vile hadithi ya samaki. Ninaweza kusema mambo hayo matatu: samaki, kibuyu na ubadilishaji wa Waninawi kwa kawaida husababisha watu shida zaidi, kwani ndio mambo ambayo mara nyingi huhoji uhalisia wake. Katika baadhi ya maneno, haswa na hadithi ya samaki, wengine hupata hoja ya kukubaliana na hadithi kama za wasio Waisraeli za ukombozi kutoka kwa wanyama wa baharini. Mwandishi anasemekana kutumia motifu hii ya hadithi kwa madhumuni yake mwenyewe, ikiwa ni pamoja na kufundisha mambo kama vile rehema ya Mungu kwa wapagani, na uasi na dhambi ya Yona kukataa kufanya mapenzi ya Mungu. Kwamba mambo ya aina hiyo yanafundishwa hayakatazwi na wale wanaoona hadithi hiyo kama ya kihistoria kweli. Swali ni: Kwa msingi gani basi tunaweza kusema si ya kihistoria? Je, ni matokeo gani ya mtazamo kama huo?

Mbinu ya tatu miongoni mwa wale wanaokataa matukio ya kihistoria ya kitabu hiki ni mtazamo wa kiistiari. Aina ya kawaida ya mtazamo huu inamwona Yona kama watu wa Israeli, Ninawi ni ulimwengu wa kipagani ambao Israeli ilikuwa na jukumu la kutangaza ujumbe wa toba. Kwa hivyo, kutokuwa mwaminifu kwa Yona ni kutokuwa mwaminifu kwa Israeli kuwa nuru kwa Mataifa. Yona aliyemezwa na samaki ni utumwa wa Israeli, kutupwa kwa Yona juu ya nchi kavu ni kurudi kwa Israeli kutoka utumwani.

Israeli iliyorudi ni kujulisha ukweli wa kidini kwa mataifa na wanakuwa wapokeaji wa neema ya Mungu kwa kuongoka. Israeli itakataliwa kwa sababu ya kutoridhika na rehema ya Bwana kwa Mataifa. Hizi ndizo mistari ya jumla ya mtazamo wa kiistiari. Kundi la nne ni mtazamo wa mafumbo. Wengine hawangefanya vipengele vya mafumbo kuwa maarufu sana bali wanaona hadithi kama fumbo lililobuniwa ili kufundisha masomo fulani. Mtazamo kama huo haungekataa msukumo wa kimungu wa hadithi lakini ungekuwa tayari kukataa ukweli wake wa kihistoria. Sasa mfano wa hilo ni Leslie Allen katika Maoni ya NICOT. Ukiangalia katika ukurasa wa 41 wa nukuu zako aya ya 2, kuna aya kutoka kwa ufafanuzi wa Leslie Allen kuhusu vitabu vya Yoeli, Yona, na Mika, ambapo Allen anasema, "Kwa muda mrefu kitabu cha Yona kilitafsiriwa kwa mtindo wa kihistoria. Lakini ingawa Mababa wa Kanisa, ambao wengi wao walitumia Yona kwa mfano, walikiri ukweli wake wa kihistoria, kulikuwa na wale walioitilia shaka, ikiwa ni pamoja na Gregory wa Nazianzus wa karne ya nne ... Luther aliiona hadithi hiyo kama isiyo ya kihistoria." Sina uhakika anapata wapi hilo kwani hakuna maelezo ya chini. " Leo kuna duru za Wakatoliki na Waprotestanti zinazodumisha historia ya kitabu kwa ari inayodhani kwamba msukumo na mamlaka yake yanategemea: Ikiwa kitabu cha Yona ni historia, ni sehemu ya ushahidi wa ukweli muhimu zaidi unaoweza kufikirika, yaani kwamba Mungu Mwenyezi anatafuta kuwaleta watu kwenye toba na atawasamehe wale wanaotubu kweli." Kuna mtu mwingine anayesisitiza mtazamo huo. Hapa kuna maoni ya Allen, " Lakini ikiwa kitabu si cha kihistoria, basi ni maoni ya Myahudi mmoja mwenye mawazo mapana tu kwamba Mungu anapaswa kuwasamehe hata Mataifa ikiwa watatubu kweli." Lakini je, haiwezekani kwamba "Myahudi mmoja mwenye mawazo mapana" aliongozwa kufundisha somo hili linalohitajika sana? Mtazamo kama huo uko katika hatari ya kumzuia Roho wa Mungu na kudharau thamani ya mfano kama njia halisi ya kimaandiko . Kwangu mimi anauliza swali la: je, huu ni mfano? Kwa nini ungehitimisha kwamba huu ni mfano? Na unamaanisha nini? Hakika, Mungu anaweza kumtia moyo mtu kusimulia mfano. Lakini je, hii ni kweli?

Maoni Kuhusu Mbinu Zisizo za Kihistoria

Sasa rudi kwenye kijitabu chako cha

Yona, nataka kutoa maoni ya jumla kuhusu maoni yasiyo ya kihistoria kwanza. Baadaye kwenye ukurasa unaofuata nitatoa maoni mahususi zaidi kuhusu maoni yasiyo ya kihistoria. Lakini la kwanza ni masuala mapana yanayohusika. Inaonekana kwangu hakuna msingi wa kutosha wa kuthibitisha maoni haya yasiyo ya kihistoria na sababu zenye nguvu za kuyakataa. Nimeorodhesha sababu tatu hapa.

a. Kitabu Chenyewe Kinadai kuwa ni cha Kihistoria

Kwanza, kitabu chenyewe kinatoa si sababu nzuri ya kukichukulia kama kitu kingine chochote isipokuwa kihistoria, isipokuwa uwepo wa muujiza huo unachukuliwa kama ushahidi dhidi ya hilo. Hakika, kuna kipengele kikubwa cha muujiza. Kama uwezekano wa miujiza haukuwa suala, kitabu chenyewe hakitoi sababu nzuri ya kuchukuliwa kama kitu kingine chochote isipokuwa kihistoria. Marejeleo ya mtu anayeongoza katika simulizi katika 2 Wafalme 14:25 hutoa msingi imara wa historia kwa nabii anayeitwa Yona. Tazama, hapo ndipo 2 Wafalme 14:25 ina jukumu muhimu sana. Kama tungekuwa na kitabu cha Yona tungeweza kujiuliza kama hiki ni mfano. Tunajua kwamba Yona alikuwa nabii aliyetabiri wakati au kabla ya wakati wa Yeroboamu II.

b. Yesu Alikielewa kama Kihistoria - Mathayo 12:38-41 Pili, marejeleo ya Yesu kuhusu matukio katika kitabu cha Yona katika Mathayo 12:38-41 yanaonyesha kwamba alikielewa kuwa ni kihistoria. Hebu tuangalie Mathayo 12:38-41. “Baadhi ya Mafarisayo na walimu wa sheria wakamwambia, ‘Mwalimu, tunataka kuona ishara kutoka kwako.’ Akajibu, ‘Kizazi kibaya na cha uzinzi chaomba ishara ya ajabu! Lakini hakuna kitakachopewa isipokuwa ishara ya nabii Yona. Kwa maana kama vile Yona alivyokuwa siku tatu mchana na usiku katika tumbo la samaki mkubwa, vivyo hivyo Mwana wa Adamu atakavyokuwa siku tatu mchana na usiku katika moyo wa nchi.’” Sasa watu wengi wanaorejelea kauli hii ya Yesu kuhusu kitabu cha Yona na kujadili suala hili la kihistoria wanaiunganisha na mstari wa 40, “Kama vile Yona alivyokuwa siku tatu tumboni, vivyo hivyo mimi nitakuwa siku tatu moyoni mwa nchi.” Hapo si pale ambapo inaonekana kwangu hoja inaangukia. Ni katika mstari wa 41 hadi 42, angalia kile Yesu

anaendelea kusema, “Watu wa Ninawi watasimama siku ya hukumu pamoja na kizazi hiki na kukihukumu; kwa maana walitubu kwa mahubiri ya Yona, na sasa mmoja "Mkuu kuliko Yona yuko hapa. Malkia wa Kusini atasimama siku ya hukumu pamoja na kizazi hiki na kukihukumu; kwa maana alikuja kutoka miisho ya dunia ili kusikiliza hekima ya Sulemani, na sasa yupo aliye mkuu kuliko Sulemani." Sasa angalia kile Yesu anachofanya hapo katika mistari ya 41 na 42. Yesu anaweka historia ya Yona katika mpango uleule kama ule wa Malkia wa Sheba . Anaweka mwitikio wa Waninawi katika mpango uleule kama ule wa watu wa wakati wake. Kwa maneno mengine, Waninawi walitubu Yona alipokuja kuwahubiria. Hamtubu na mimi ni mkuu kuliko Yona. Kuna mfano wa kihistoria hapo. Ikiwa watu wa Ninawi hawakutubu kihistoria wakati wa mahubiri ya Yona, mfano huo haueleweki. Inadhaniwa kwamba mambo haya yalitokea. Yesu anautumia kuwahukumu watu wa kizazi chake mwenyewe.

Sasa angalia Allen anasema nini kuhusu hili, Allen anasema, “ Lakini je, kauli ya Yesu kuhusu Yona katika Mathayo 12:39-41 haitoi ushuhuda wa historia ya kitabu chetu? Von Orelli, ambaye mwenyewe alitafsiri hadithi hiyo hivyo, alikiri: ‘Haijathibitishwa kwa lazima kabisa kwamba, ikiwa ufufuo wa Yesu ulikuwa ukweli halisi, kukaa kwa Yona ndani ya tumbo la samaki lazima pia kuwe kwa kihistoria vile vile. ’ ” Lakini tazama hilo sio kiini cha hoja. “ Katika suala hili ni muhimu kutambua kipengele ambacho kitaonyeshwa katika sehemu ya baadaye kuhusu ishara ya Yona, kwamba si ufafanuzi mkali unaoonekana katika matumizi ya Yesu ya simulizi la Yona na samaki, bali uelewa maarufu wa Kiyahudi, ambao Bwana alichukua na kuutumia kama chombo cha ukweli kumhusu yeye mwenyewe. Ikiwa ndivyo ilivyo, inawezekana kabisa kudumisha kwamba marejeleo yake yanaonyesha tu mtazamo wa kisasa bila lazima kuiunga mkono kwa mwanafunzi wa Agano la Kale .” Kwa maneno mengine, watu waliamini Yona alikuwa wa kihistoria na kwa hivyo Yesu anazungumza kwa maneno hayo kana kwamba ilikuwa hivyo lakini haikuwa hivyo. " Zaidi ya hayo, ni lazima ikubaliwe kipengele cha mfano katika mafundisho ya Yesu, kipengele ambacho wasomi wa Magharibi wamegundua kuwa ni vigumu kukielewa. Kama mhubiri wa kisasa hangekuwa na makosa ikiwa angewapinga waumini wake kwa kumrejelea Lady Macbeth

au Oliver Twist, je, Yesu hangeweza kutaja kwa njia ile ile hadithi inayojulikana ili kuimarisha ujumbe wake wa kipekee? " Sasa nadhani Allen hapo anakosa hoja. Sio sana kwamba Yesu anasema Yona alikuwa tumboni mwa samaki siku tatu na kumezwa na samaki. Pia kuna marejeleo ya kihistoria kuhusu toba wakati Yona alipohubiriwa na Waninawi na kwamba inalinganishwa na ukosefu wa toba wa watu wa wakati wake wanaposikia mahubiri yake mwenyewe.

Tazama kitabu kidogo cha GC Aalder, *Tatizo la Kitabu cha Yona*. Anasema, " Mwishowe, na hili ni muhimu zaidi, Bwana wetu Yesu Kristo mwenyewe bila shaka alikubali matukio yaliyosimuliwa katika kitabu cha Yona kama ya kihistoria kweli. Hili linadhihirika si tu kutokana na ukweli kwamba anadokeza kukaa kwa Yona tumboni mwa nyangumi, lakini pia kutokana na marejeleo yake kuhusu toba ya Waninawi: 'Watu wa Ninawi watasimama hukumuni pamoja na kizazi hiki, nao watakihukumu: kwa sababu walitubu kwa mahubiri ya Yona, na tazama, mkuu kuliko Yona yupo hapa.' Bwana wetu hangeweza kutoa tamko zito kama hilo isipokuwa awe ameshawishika kabisa kwamba Waninawi walitubu kweli kwa mahubiri ya Yona. Tafsiri ya kimfano ya toba hii haiwezekani kabisa kwa kuzingatia onyo hili la Kristo."

"Sasa hili linaweza lisiwe na maana kubwa kwa watoa maoni wengi, lakini lina maana kubwa kwetu sisi tunaomwamini kama Mwokozi wetu wa thamani, Mwana wa Baba, asiye na dosari katika ubinadamu wake. Na labda linaweza kuwa na maana kubwa kwa wale wanaoshiriki imani hii, lakini hawakubaliani kikamilifu na kikamilifu nasi katika kukubali Agano la Kale kama sehemu muhimu ya Neno la Mungu lisilo na dosari na lenye mamlaka ." Nadhani kauli ya Aalder hapo inaongeza jibu dhidi ya msimamo kama wa Allen.

Unaona kwenye muhtasari wako kwamba Charles Harris anasema, " Ni kweli kwamba mhubiri anaweza kutaja mifano ya watu wa kubuni au wa mfano, lakini hapaswi kuitaja kama ushahidi wa mfano. Acha ajaribu hili mbele ya hadhira ya wasioamini na atawakuta wakinung'unika, 'Hilo halithibitishi chochote, jambo hilo halijawahi kutokea.' " Unaona hiyo ndiyo kiini chake, inaonekana kwangu. Yesu anatumia hii kama mfano na mfano huo haueleweki ikiwa hakuna ukweli wa kihistoria wa toba. Dillard na Longman,

katika *Utangulizi wao wa Agano la Kale*, kurasa 392-393, wanatoa maoni, "Hoja yenye kushawishi zaidi inayopendelea usomaji wa kihistoria ni kwamba marejeleo ya Yesu kwa Yona na Ninawi yanaonyesha kwamba aliamini kitabu hicho kilikuwa cha kihistoria. Hata hivyo, maoni hayo, ingawa hii inawezekana, si ya uhakika." Baada ya yote, Yesu angeweza kurejelea tukio hilo ikiwa alikuwa akihubiri hata kama ilikuwa mfano. Vivyo hivyo, mhubiri leo anawahimiza kutaniko kuwa kama Msamaria Mwema ingawa wachache wanaamini kwamba Msamaria mwema alikuwa mtu wa kihistoria. Msamaria mwema hajatajwa jina, Yona ametajwa. Katika Wafalme tunajua alikuwa mtu wa kihistoria aliyeishi wakati wa au kabla ya wakati wa Yeroboamu II. Lakini sidhani kama mfano huo unashikilia kwamba huu unaweza kuwa mfano. Hilo halionekani kwangu kuendana na mahitaji ya mfano wa kihistoria ambao Yesu alikuwa akitoa katika kauli yake. Kwa hivyo hiyo ni maoni ya pili ya jumla kuhusu mitazamo isiyo ya kihistoria.

c. Kujumuishwa kwa Yona katika Kanoni ya Maandiko

Tatu, kuingizwa kwa Yona katika orodha ya Maandiko Matakatifu na marejeleo ya kale zaidi katika fasihi ya Kiyahudi kunaonyesha kwamba kila mara ilieleweka kama ya kihistoria. Nenda kwenye nukuu zako, ukurasa wa 42—Nina nukuu ndefu zaidi kutoka kwa HL Ellison, ambaye anasema, “Kinachojalisha ni historia ya kitabu hiki. Ni wazi kabisa kwamba ukweli wake halisi haukuwahi kutiliwa shaka katika mapokeo ya Kiyahudi. Hakika, Philo wa Alexandria, yule bwana mkuu wa mafumbo, ambaye bila shaka angeshikilia kwa hamu maelezo ya mfano au mafumbo kama angeyajua, ‘alichukua bidii sana kuelezea ajabu ya samaki.’

" Vile vile, uhalali wa kitabu hiki haujawahi kutiliwa shaka. Ikiwa msomi wa kisasa anaeleza kitabu kama hadithi ya kinabii, simulizi ya mfano au hadithi za kufundisha, anakabiliwa na kutowezekana kwa kuelezea jinsi Wayahudi, na haswa Bwana wetu, walivyokiona kama kweli kihistoria. Ugumu ni mkubwa zaidi tunapogundua kuwa maelezo yetu ya kiroho kuhusu kitabu hiki kama simulizi la kweli kihistoria yatakuwa, kwa kiwango kikubwa au kidogo, tofauti sana na yale tunayopaswa kukitoa, ikiwa tungekiona kama hadithi za kubuni. Tunaombwa kuamini kwamba Wayahudi

hawakusahau tu kwamba kilikuwa hadithi za kubuni, lakini hata walisahau maana yake ya kweli. Sio haki kukumbuka pia kwamba watu wa kisasa wanapingana kabisa kuhusu kusudi na maana yake ya asili.

" Basi wale wanaokataa ukweli wa kitabu hicho lazima wabebe jukumu la kuelezea jinsi kitabu tofauti sana na vitabu vingine vya unabii kilivyowahi kujumuishwa katika orodha ya unabii, jinsi ilivyosahaulika kwamba kilikuwa hadithi za mfano au za kufundisha, na zaidi ya yote jinsi Bwana wetu alivyoshindwa kutambua asili yake ya kweli."

"Tukabiliane na ukweli rahisi. Kuanzia Eichhorn na kuendelea, kukataa historia ya kitabu hicho kulikuwa matokeo ya mtazamo mkuu wa kimantiki wa ulimwengu wakati huo, ambapo hapakuwa na nafasi ya miujiza au kuingiliwa kwa Mungu katika mambo ya kimwili."

"Hata hivyo, mhafidhina lazima awe na sehemu ya lawama. Kwake, mara nyingi sana, nusu ya kwanza ya kitabu ndiyo pekee iliyo muhimu. Ameelekea kupuuza kwamba matendo ya kimiujiza ya Mungu na Yona yalikuwa tu maandalizi ya ufunuo wa tabia ya Kimungu. Tukitaka ukweli halisi wa kitabu uchukuliwe kwa uzito, ni lazima tuupe tafsiri ya kutosha ya kiroho na kuhalalisha kipengele cha kipekee cha kimiujiza ndani yake." Kwa maneno mengine, ukizingatia tu maelezo ya kihistoria unaweza kukosa umuhimu halisi wa kitabu.

4. Maoni ya Myahudi - Hawakuiona kama mfano Juu ya ukurasa wa 4 wa vipeperushi vyako kuna marejeleo mengine ya nukuu yako kwenye ukurasa wa 39 kutoka kwa maoni ya Aalders kuhusu hoja hii ya mwisho, aya ya 2 ya Aalders anapozungumzia jinsi Wayahudi walivyoelewa kitabu hicho. Alisema, " Hiyo pia ilikuwa maoni ya Wayahudi. Hawakukiona kitabu cha Yona kama fumbo, bali walidhani ni kumbukumbu ya matukio halisi ya kihistoria. Hili linaonekana wazi kutoka kwa kitabu cha Tobiti kisicho cha kweli. Tobiti alipokuwa akifa anamwita mwanawe, Tobias, na kumwamuru aende Media, 'kwa maana (anasema) naamini neno la Mungu kuhusu Ninawi, ambalo Nahumu alilisema, kwamba mambo hayo yote yatakuwa, na yataokea Ashuru na Ninawi.'

Maandishi haya labda ni sahihi, lakini Septuagint ina Yona badala ya Nahumu. Hili linaweza kuwa marekebisho ya uongo, lakini inathibitisha kwamba Wayahudi hakika hawakukiona kitabu cha Yona kama fumbo. Katika kitabu cha tatu cha Makabayo, kuhani Eleazari anapoomba anarejelea ukombozi wa Yona kama ifuatavyo: ‘Na Yona alipokuwa akiteseka bila huruma tumboni mwa mnyama aliyezaliwa baharini, ulimrudisha, Ee Baba, bila jeraha kwa wake zake wote.’ "Marejeleo haya yanatanguliwa na kumbukumbu kama hizo za Farao aliyezama pamoja na jeshi lake lenye kiburi, za Senakeribu, ambaye alishindwa mbele ya mji mtakatifu, za kuokolewa kwa marafiki watatu kutoka kwenye tanuru ya moto, na za Danieli kutoka kwenye tundu la simba. Hii pia ni uthibitisho thabiti kwamba Wayahudi wanachukulia kitabu cha Yona kama rekodi ya matukio halisi ya kihistoria. Na Josephus, ambaye anasisitiza mara kwa mara tabia ya kihistoria ya kazi yake, anajumuisha yaliyomo kwenye kitabu hicho katika Vitu vyake vya Kale. Ingawa tunaweza kuwa na sababu nzuri ya kuhoji thamani halisi ya usahihi wake wa kihistoria, hakuna shaka hata kidogo kwamba anatoa maoni ya watu wake ," kwamba Yona alikuwa simulizi la kihistoria. Kwa hivyo hizo ni maoni ya jumla kuhusu maoni yasiyo ya kihistoria. Nadhani hizo ni sababu tatu kali za kukataa mtazamo usio wa kihistoria.

Uchambuzi wa Vannoy wa Mbinu Zisizo za Kihistoria Sasa tunapata maoni maalum zaidi. Inaonekana kwangu kwanza kwamba wale wanaoshikilia maoni yasiyo ya kihistoria kwa ujumla hufanya hivyo kwa sababu mbili. Ya kwanza, a., ni kwamba "matukio yaliyoelezwa yanaonekana kama yasiyowezekana au yasiyowezekana." Kwa maneno mengine, historia ya kitabu hiki inakataliwa kwa msingi wa vipengele vya miujiza vilivyomo. Baadhi ni maoni kwamba miujiza haitokei, kwa hivyo ripoti zake haziwezi kuwa za kihistoria. Wengine wako tayari kukubali miujiza kwa ujumla, lakini wanahisi kwamba kuzidisha kwa kipengele cha miujiza katika Yona ni kubwa sana kiasi kwamba ni bora kutoichukulia kuwa ya kihistoria. Hiyo ndiyo hasa Allen anasema katika ufafanuzi wake wa NICOT. Allen anasema, " Kipengele hiki cha mshangao ni jambo muhimu katika kitabu chote. Safari ya nabii kwenda Ninawi kutoa ujumbe wake ni jambo

la ajabu. Maneno ya kinabii dhidi ya mataifa ni ya kawaida, lakini kwa kawaida yalisemwa katika ardhi ya asili ya nabii kwa faida ya raia wenzake. Misheni ya kisiasa ya Eliya na Elisha kwenda Damasko ndiyo sambamba iliyo karibu zaidi, lakini safari ya Yona ni ya aina tofauti. " Kwa hivyo inashangaza kwamba manabii wanaenda kwa taifa lingine. " Mshangao mwingine, wa kushangaza, ni kukataa kwa Yona kubeba mzigo wake wa kinabii. Musa, Eliya, na Yereimia waliacha kazi zao, lakini kukataa kwa Yona kwa uwazi kunazidi kusita kwao. Kwa kweli kitabu hiki kidogo ni mfululizo wa mshangao; Imejaa mkusanyiko wa matukio yanayoinua nywele na kuvutia macho, moja baada ya jingine. Dhoruba kali ya baharini, samaki kama manowari ambaye Yona ananusurika anapotunga wimbo, ubadilishaji mkubwa wa Ninawi, mmea wa uchawi - haya si mambo ya kawaida ya masimulizi ya unabii ya Agano la Kale. Ingawa tukio moja au mawili ya kulisimua hayataleta swali, msisimko wa msomaji kwa mshangao baada ya mshangao kwa njia ya kuchochea unaonyesha kwamba nia ya mwandishi si kuelezea tu ukweli wa kihistoria. " Kwa hivyo sio muujiza wenyewe, lakini "ni mkusanyiko wa jambo la kuvutia macho" unaokufanya uanze kujiuliza kama kweli hili limekusudiwa kusomwa kihistoria. " Mtu aliyethubutu kusema kwamba mfululizo huu wa matukio haukuwezekana, kwani ni nani anayeweza kupunguza uweza wa Mungu na kusema waziwazi kwamba chochote hakiwezi kutokea? Sio haiwezekani lakini jinsi yanavyomgusa msomaji wa kawaida ni jambo lisilowezekana. Vipi kama mwandishi angekusudia kuvutia umakini wetu na kuuelekeza kwenye ujumbe wake kwa njia ya mfululizo wa mambo yasiyowezekana? "Kwa hivyo ndivyo Allen anavyoshughulikia suala hilo.

Mbinu ya John Stek: Ulinganisho wa Historia. Tazama ukurasa wa 42 na 43 kwa jibu la aina hiyo ya mbinu ya Allen kauli hii kutoka kwa makala ya John Stek. Alikuwa profesa wa Agano la Kale kwa miaka mingi ambaye sasa amestaafu lakini aliandika kitabu kinachoitwa *Ujumbe wa Kitabu cha Yona* ambacho nadhani kinasaidia sana kwa swali hili la historia ya kitabu lakini pia ujumbe wa kitabu cha Yona. Lakini angalia Stek anasema nini, anasema, " Mwandishi anadhani historia ya matukio yaliyosimuliwa. Hii ni

dhana ambayo wasomaji wengi ... wana mwelekeo mkubwa wa kukataa. Kwa kuinua simulizi hii kutoka kwa muktadha wake wa kipekee wa kisheria na kihistoria, na kwa uangalifu au bila kujua wakiisoma katika muktadha wa historia ya jumla ambapo miujiza kama hiyo inayosimuliwa hapa haifanyiki, isipokuwa katika hadithi za uwongo, hadithi, na hadithi za kichawi, msomaji na msomi wa kisasa anahisi kulazimishwa na mfano wa historia kupata maelezo fulani ya simulizi isipokuwa kwamba matukio yaliyosimuliwa yalitokea kweli ." Tazama kwamba marejeleo ya "mlinganisho wa historia" ni kwamba kanuni ambayo mara nyingi hutumika kwa madhumuni ya kihistoria: Ikiwa huwezi kupata matukio yanayofanana katika uzoefu wako mwenyewe basi kuna tatizo. Kanuni ya kile Stek anachosema ni kwamba wasomaji wanaofanya hivi huwa wanaondoa hili katika muktadha wake, katika muktadha wa historia ya ukombozi ambapo Mungu anafanya kazi, na kuliweka katika muktadha mwingine wa historia ya jumla na kisha kuhitimisha kuwa halikutokea. Anasema " Kwa kutumia kanuni ya mlinganisho wa historia, njia kwa ujumla huchukuliwa, kama vile Eissfeldt, kwa "motif ya hadithi za kizushi, ambayo hupatikana kote ulimwenguni, yaani motif ya kumeza na kutapika kutoka kwa mtu na samaki mkubwa, inayojulikana, kwa mfano, katika aina moja ya saga ya Perseus . "

" Mbinu inayoonyeshwa hapa ni ya siri. Inamaanisha, ikiwa uthabiti ni wema, kwamba vivyo hivyo lazima vifanyike kwa kila simulizi la Biblia la tukio la ajabu. Matokeo mabaya ni kwamba maajabu yote ya Biblia yanaelezwa kwa kanuni ya mlinganisho wa historia."

"Mwandishi wa sasa anatambua uhalali wa kanuni ya mlinganisho wa kihistoria, lakini anasisitiza kwamba mifano pekee inayofaa ya kihistoria kwa matukio ya ajabu yaliyoandikwa katika kitabu cha Yona ni matukio ya ajabu kama hayo ya historia ya wokovu ambayo waandishi wa Biblia wanashuhudia, yaani, historia ya matendo makuu ya Mungu. Huu ndio muktadha pekee unaofaa wa usomaji wa Kitabu cha Yona. Ndani ya muktadha huu, simulizi la kihistoria huchukua historia kwa uzito, hata linaposimulia matukio yasiyo ya kawaida—hasa kwa sababu kuna matukio yasiyo ya kawaida ya kusimulia. Na ndani ya fasihi ya Biblia, Kitabu cha Yona kinapata mlinganisho wake wa

karibu zaidi kama fasihi katika simulizi ya kihistoria ya kinabii, kama wasomi wengi watakavyokubali." Kwa maneno mengine, unapata mlinganisho wa karibu zaidi katika fasihi ya kihistoria ya Agano la Kale, hadithi ya Kutoka na hadithi za kitabu cha Wafalme.

Toba ya Ninawi Yahojiwa Kisha aya inayofuata ni tanbihi, 35, ambapo Stek anasema, " Ripoti ya toba ya Waninawi mara nyingi imekuwa ikitumika kama uthibitisho wa tabia ya hadithi ya kitabu hiki cha kinabii." HH Rowley anaeleza waziwazi: 'Kwamba Ninawi ilibadilishwa mara moja ni nadharia ambayo haitawashawishi wanafunzi wowote wa historia yake, isipokuwa ubadilishaji huo ulikuwa wa muda mfupi kama ulivyokuwa wa haraka—ambapo haukuwa na thamani, na hauwezekani kumdanganya Mungu .' Ikiwa mwandishi wa sasa anatafsiri kwa usahihi kusudi la kitabu cha Yona, toba ya 'muda mfupi' kwa upande wa Waninawi ilitosha kwa kusudi la Mungu. Kwa maana hata toba kama hiyo, ambayo ilianza kujidhihirisha tayari wakati mahubiri ya Yona kwa Ninawi hayakuwa yameanza—'Na Yona akaanza kuingia mjini safari ya siku moja' (3:4)—inasimama tofauti kabisa na kufukuzwa kwa ukatili kwa Israeli kwa huduma ndefu na zilizojaa miujiza za Eliya na Elisha. Kwa kuitikia kwao onyo la kinabii, hata kama lingekuwa la muda mfupi kiasi gani, Waninawi waliwaaibisha Israeli wenye mioyo migumu , "Nadhani hilo ndilo jambo lile lile Yesu anasema. Waninawi walitubu, lakini mmoja aliye mkuu kuliko Yona yuko hapa na nyinyi hamtubu.

Waisraeli hawakutubu katika huduma ya Eliya na Elisha na Waninawi walijibu kwa mwitikio ambao Israeli walipaswa kupata. “ Zaidi ya hayo, kwamba Mungu hujibu kwa neema hata toba ya muda mfupi inathibitishwa na kumwachilia Ahabu ambaye vile vile alionyesha kile ambacho kingeweza kuwa toba ya muda mfupi tu kujibu tishio la Eliya la hukumu iliyokuwa ikikaribia .” Unakumbuka wakati Ahabu alipotubu au kuahirisha hukumu iliyokuwa ije kwa mwanawe.

Tatizo la Miujiza Mingi Ikiwa utaenda upande wa Allen na wengine, ambao wanasema ni kuzidisha kwa vipengele vya miujiza vya hadithi hii fupi ndiko kunakuongoza kwenye

hitimisho kwamba mwandishi hakusudii kuelezea historia, lazima utambue kwamba mambo haya huwa yanatokea kwingine pia. Basi unafanya nini na 2 Wafalme sura ya 4-7? Katika 2 Wafalme 4-7, una sura 4. Katika Yona una sura 4. Katika 2 Wafalme 4-7, katika 4:1-7, mafuta yanaongezeka katika mitungi hiyo ya mke wa mmoja wa manabii ili kulipa deni. Katika 4:8-37 Elisha anaahidi mwanamke Mshunami mtoto wa kiume na baadaye anamfufua kutoka kwa wafu. Katika 4:8-34 Elisha anasafisha na kuzidisha chakula kwa wana wa manabii. Katika sura ya 5 Elisha anamponya Naamani. Katika sura ya 6 kichwa cha shoka kinaelea. Katika sura ya 6:8 baadhi ya Israeli walipigwa na upofu. Katika 6:24 hadi 7:20 alitabiri kuhusu ukombozi wa Samaria wakati wa kuzingirwa. Kwa hivyo nadhani unachoweza kusema ni kwamba unapoenda kwenye masimulizi ya 2 Wafalme una sura 4 ambazo zina matukio ya miujiza "ya kuvutia macho", ikiwa hiyo itakufanya useme, "kitabu cha Yona si cha kihistoria." Inaonekana kwangu, uthabiti unapaswa kukufanya useme 2 Wafalme 4-7 pia ni hadithi ya kinabii. Ukishafanya hivyo basi unaenda wapi kutoka hapo? Kwa sababu inaonekana kwangu aina ya fasihi unayopata katika Yona ndiyo aina halisi ya fasihi unayopata katika 2 Wafalme 4-7. Sioni jinsi unavyoweza kuwa na 2 Wafalme 4-7 kama ya kihistoria lakini kisha sema lakini siwezi kumkubali Yona, au kinyume chake. Kwa hivyo inaonekana kwangu, swali sio kile mtu anachofikiri kinawezekana au kinachowezekana. Badala yake ni kama mwandishi hapa anakusudia kuelezea uhalisia kama anavyoujua au la. Nia ya mwandishi ni nini kuhusu kama ilitokea au la? Kuingizwa kwa matukio ya miujiza, hata kama matukio haya yameandikwa kwa mfululizo wa haraka, si kigezo halali dhidi ya uhalisia wake.

Tunarudi sasa kwenye safari ya kutoka kama CS Lewis anavyosema, " Sasa bila shaka ni lazima

Nakubaliana na Hume kwamba ikiwa kuna 'uzoefu sawa' dhidi ya miujiza, ikiwa kwa maneno mengine haijawahi kutokea, kwa nini basi haijawahi kutokea. Kwa bahati mbaya, tunajua uzoefu dhidi yao ni sawa tu ikiwa tunajua kwamba ripoti zote ni za uwongo. Na tunajua ripoti zote kuwa za uwongo tu ikiwa tunajua tayari kwamba miujiza haijawahi kutokea. Kwa kweli, tunabishana kwenye duara. " Nadhani hatimaye

tunarudishwa nyuma kwenye swali hili la mtazamo wa ulimwengu na ikiwa uko tayari kukubali uwezekano wa kuingilia kati kwa Mungu au la. Kwa hivyo huo ni mtazamo wa kina zaidi.

Hadithi ya Samaki na Wanyama Wakubwa wa Baharini wa Kale

Nimesema kuna mitazamo isiyo ya kihistoria kwa ujumla kwa sababu mbili. Kwanza itakuwa ya kimiujiza. Sababu ya pili ikiwa, hadithi ya samaki inaonekana kuwa imetokana na hadithi na hekaya za watu wengine. Kisha unapochunguza ushahidi wa vyanzo nadhani utagundua kuwa hakuna uhusiano mkubwa kati ya hadithi ya Yona na zingine. Ulinganifu mwingi unapatikana katika wazo la mtu kuokolewa kutoka tumboni mwa mnyama mkubwa wa baharini. Katika fasihi ya Kigiriki Hesione, binti wa mfalme wa Trojan, alipewa mnyama mkubwa wa baharini ili kuwatuliza miungu lakini aliokolewa na Hercules. Lakini zawadi hiyo haikutolewa kwa Hercules. Pia katika fasihi ya Kigiriki, Perseus alimwokoza msichana kutoka kwa mnyama mkubwa wa baharini na kumuoa. Herodotus anasimulia kuhusu Arion, ambaye alisukumwa nje ya mnyama mkubwa wa baharini na kuokolewa na pomboo.

Nenda kwenye ukurasa wa 41 kwa nukuu yako ya maoni ya Aalders kwenye ukurasa wa 41. Anasema, " Hoja ya tatu ambayo lazima itupiliwe mbali ni kwamba kulingana na ulinganifu, haswa wa hadithi ya samaki. Wasomi wengi wamekuwa wakishiriki katika kukusanya ulinganifu kutoka vyanzo visivyo vya Biblia. Mara kwa mara imedaiwa kwamba mwandishi alitumia hadithi za kale na hadithi za kitamaduni kutunga hadithi yake. Hata hivyo, haiwezekani kuthibitisha kwamba hata alikuwa akijua hadithi hizo ." Hakuna sababu yoyote ya kudhani mwandishi alikopa kutoka vyanzo hivyo. " Pointi za ulinganifu zinazoweza kuonyeshwa ni chache sana na hazina maana, kiasi kwamba haiwezekani kuthibitisha kutoka kwa hizi kwamba mwandishi wa Yona alitumia au hata alijua hadithi za kipagani. Na ikiwa kufahamu nyenzo hizo hakuwezi kuthibitishwa wazi, ulinganifu huu unawezaje kuchangia suluhisho la tatizo iwe mwandishi alikusudia kutoa rekodi ya kihistoria au kutunga hadithi ya kiada?"

Kumbuka chini ya ukurasa wa 5 kwenye kijitabu, hata Abraham Kuenen alisema

kwamba hadithi ya muujiza wa samaki inakubaliana kabisa na mtazamo wa kidini wa mwandishi na kwamba kwa hivyo hatuna haki ya kuhusisha asili fulani ya kigeni hasa inayotokana na hadithi au hadithi ambapo ni mambo machache tu ya makubaliano yanaweza kuonyeshwa.

Matatizo na Mbinu ya Allegorical

Sasa maoni mahususi zaidi. Mojawapo yalikuwa mjadala huu wa sababu za mitazamo isiyo ya kihistoria: miujiza. Mbili, maoni mahususi zaidi kuhusu mbinu ya mafumbo. Nadhani ugumu wa mbinu ya mafumbo ni kwamba hukutana na ugumu unaposhinikizwa kwa maelezo zaidi. Kwa mfano, kuwasihi wafanyakazi wa Yona kumtupa baharini hakutumiki hata kidogo kwa ile ya Israeli kwenda utumwani. Katika hadithi, samaki huyo ni njia iliyoamriwa na Mungu ya kumwokoa Yona kutokana na kuzama katika kifo, ambayo pia haitumiki hata kidogo kwa utumwani. Hii haimaanishi kwamba katika mambo fulani Yona angeweza kuchukuliwa kuwa wa kawaida au mwakilishi wa Israeli. Nadhani hilo linawezekana kabisa. Kwa kweli, nadhani labda ni bora kulielewa hivyo. Lakini hii ni tofauti kabisa na kusisitiza kwamba simulizi lilibuniwa kama la mafumbo ya Israeli. Mwakilishi au umuhimu wa kawaida wa Yona ungechukua mifano fulani kati ya Yona na Israeli. Katika tafsiri ya mafumbo mtu angetarajia mawasiliano ya kina.

Hili linaonekana wazi zaidi tunapolinganisha kitabu cha Yona na mifano mingine ya mafumbo ya Agano la Kale. Kuna mafumbo kadhaa katika Agano la Kale. Nitakupa mawili kati ya hayo. Katika Ezekieli 17:2-10, Ezekieli anasema, “Mwanadamu, tunga mfano, ukawaambie nyumba ya Israeli mithali. Waambie, Bwana MUNGU asema hivi: Tai mkubwa, mwenye mabawa yenye nguvu, manyoya marefu, na manyoya mengi ya rangi mbalimbali, alikuja Lebanoni. Akashika kilele cha mwerezi, akakata chipukizi lake la juu, akalipeleka nchi ya wafanya biashara, akakipanda katika mji wa wafanya biashara. Akatwaa baadhi ya mbegu za nchi yako, akakipanda katika udongo wenye rutuba; akakipanda kama mti wa msonobari karibu na maji mengi; kikachipuka, kikawa mzabibu mfupi, unaoenea; matawi yake yakamgeukia, lakini mizizi yake ikakaa chini yake; ikawa

mzabibu, ikatoa matawi, ikatoa matawi ya majani. Lakini kulikuwa na tai mwingine mkubwa, mwenye mabawa yenye nguvu, na manyoya mengi. Mzabibu huo ukanyoosha mizizi yake kwake kutoka shambani ulipopandwa, ukamnyooshea matawi yake ili apate maji. Ulikuwa umepandwa katika udongo mzuri, karibu na maji mengi, ili uzae matawi, uzae matunda, na uwe mzabibu mzuri. Waambie, ‘Bwana Mwenyezi-Mungu asema hivi: Je, utastawi? Je, hautang’olewa na kung’olewa matunda yake ili unyauke? Mazao yake yote mapya yatakauka. Hautahitajika mkono wenye nguvu au watu wengi kuung’oa kwa mizizi. Hata kama utapandwa, je, utastawi? Je, hautakauka kabisa wakati upepo wa mashariki utakapoupiga—utanyauka katika shamba ulilokua?’”

Sasa, tai katika mstari wa 3 mwenye mabawa yenye nguvu ni Nebukadreza, na alitoka Lebanoni hadi nchi ndogo ya Yuda. Akishika kilele cha mwerezi, akavunja chipukizi lake la juu kabisa, akalichukua.” Huyo ni Yehoyakini, ambaye alichukuliwa “mpaka nchi ya wafanya biashara, akakipanda katika mji wa wafanya biashara,” yaani Babeli. “Alichukua baadhi ya mbegu za nchi yako, akaiweka katika udongo wenye rutuba,” huyo ni Sedekia. “Alikipanda kama mti wa msonobari... kikawa mzabibu wenye kuenea sana. Lakini kulikuwa na tai mwingine,” huyo alikuwa Farao Hofra wa Misri. Akiendelea, “Na wewe, mwanadamu, usiwaogope wala maneno yao. Usiogope, ingawa miiba na miiba imekuzunguka, nawe unakaa kati ya nge. Usiogope wanayosema wala kuwaogopa, wajapokuwa ni nyumba ya waasi. Unapaswa kuwaambia maneno yangu, kwamba wanasikia au wanakataa kusikiliza, kwa maana ni waasi.”

Sasa hilo linaendana sana na historia ya wakati huu, na unaposhuka hadi mstari wa 12 unapata tafsiri katika maandishi yenyewe. Mstari wa 15, “Lakini mfalme alimwasi kwa kuwatuma wajumbe wake Misri.” Kwa hivyo tafsiri ipo hapo. Inaanzishwa na kauli kwamba ni mfano, inasimuliwa, kisha kuna tafsiri.

Katika Ezekieli 19 una fumbo jingine. Ezekieli 19:1, “ Waombolezee wakuu wa Israeli, useme, ‘Mama yako alikuwa simba jike kati ya simba! Alilala kati ya wanasimba, akawalea watoto wake. Alimlea mmoja wa watoto wake, akawa simba hodari. ’ ” Simba huyo anaonekana kuwa Israeli. Mmoja wa watoto wake ni Yehoahazi. “Alikuwa simba hodari. Alijifunza kurarua mawindo, akawala watu. Mataifa yalisikia habari zake,

naye akanaswa katika shimo lao. Wakampeleka kwa kulabu hadi nchi ya Misri. Alikamatwa na maombi. Alipoona tumaini lake halijatimizwa, matumaini yake yamepotea, akamchukua mwingine wa watoto wake, akamfanya simba hodari. Alitembea-tembea kati ya simba.” Huyu anaonekana kuwa Yehoyakini. Kwa hivyo tunaweza kufuatilia hilo tena kwenye kitabu cha 2 Wafalme, na kisha kusoma maelezo ya mfano ya historia ya wakati huo.

Ukilinganisha mifano kama hii na kitabu cha Yona, unachokiona hapo ni kifupi zaidi. Zina dalili isiyo na shaka ya tabia yao ya mfano. Hutasoma Ezekieli 17:19 na kuhitimisha kwamba hii ni ya kihistoria kwa maana ya maneno ya kile kilichosemwa kuhusu tai na mierezi. Kwa hivyo kuna dalili ya tabia ya mfano. Dalili kama hizo hazipatikani katika kitabu cha Yona, na inaonekana basi tuna haki ya kuhitimisha kwamba hazipaswi kueleweka kwa maana ya mfano.

Matatizo na Mbinu ya Mfano

Hilo linatuleta kwenye "mfano," na unaweza kulinganisha Yona na mifano ya mifano ya Agano la Kale. Nadhani tena unaona kwamba mifano hiyo ni tofauti kabisa na ile uliyonayo katika Yona. Nimeorodhesha mitatu ambayo ni mifano. Unaweza kuangalia Waamuzi 9, mfano wa Nathani katika 2 Samweli 12:1-4, na mfano wa mwanamke mwenye busara wa Tekoa katika 2 Samweli 14:6-7. Ukiiangalia, sitachukua muda kuiangalia, lakini unapoiangalia na kuisoma, nadhani mambo mawili yanajitokeza. a., ni mafupi sana, rahisi, na yanaeleweka. Maana yake ni wazi. Katika kila kisa kuna jambo moja la msingi linalozungumziwa. Waamuzi 9 inaelekeza kwenye upumbavu wa kumfanya Abimeleki kuwa mfalme. 2 Samweli 12:1-4, kwamba Daudi ana hatia na Bathsheba. 2 Samweli 14:12-14, Daudi anapaswa kumruhusu Absalomu kurudi Yerusalemu. Na b., kuna dalili ya moja kwa moja hapo katika muktadha inayoifanya iwe wazi kabisa. Daudi aliambiwa ilikuwa hadithi. Ukilinganisha hilo na kitabu cha Yona, kitabu cha Yona hakina sifa ya kutoa hoja ya pekee wala kwa dalili yoyote ya maombi . Na zaidi ya hayo, hakuna maelezo ya kwa nini mtu halisi ndiye mtu mkuu katika hadithi. Inaonekana kwangu kwamba mambo hayo yakiunganishwa yanapingana na tafsiri ya

mafumbo.

Tazama ukurasa wa 43 wa marejeleo yako ambapo DJ Wiseman alitoa taarifa katika makala iliyo kwenye *Tyndale Bulletin*. Anasema, " Kama huu ni mfano, ni wa kipekee kwa urefu wake na ukosefu wa maelezo ikilinganishwa na mingine katika Agano la Kale na katika kuingizwa kwa 'vipengele vya miujiza', bila kuwepo katika ulinganifu mwingine wote wa Mashariki ya Karibu ya kale. Hii ni ya kushangaza hasa ikiwa 'ufahamu wa mfano unategemea uhalisia wake kama unaonyesha hali ya mwanadamu.' " Kwa maneno mengine, usingetarajia kupata vipengele vya miujiza katika mfano. Hiyo si tabia ya aina ya mfano.

Ukurasa wa 43 aya ya 3 inatoa jibu la Allen. Anasema, " Hakika hadithi imepangwa katika umbo la simulizi, lakini "mifano yote inafanana na rekodi ya matukio ya kihistoria... Haiwezekani kubishana kutokana na umbo la kitabu cha Yona kwamba lazima ilimaanisha kama rekodi ya matukio ya kihistoria ." Kwa maneno mengine, aina za mifano ziko karibu sana na umbo la kihistoria kiasi kwamba huwezi kutofautisha.

" Jambo lingine la kuzingatia ni utambulisho uliokusudiwa wa shujaa au mpinga-shujaa na nabii wa 2 Wafalme 14:25," kwa hivyo anashughulikia suala hili la Yona lililotajwa nje ya kitabu cha Yona pia katika 2 Wafalme . "Hapa angalau kuna msingi wa kihistoria, unaopendekeza kwamba matukio yanayohusiana katika kitabu chetu ni ya kihistoria." Na kisha anasema, " Huenda kukawa na kiini cha kihistoria nyuma ya hadithi, lakini hii haihusiani na uelewa wake katika hali yake ya sasa. Nyuma ya mfano wa Msamaria Mwema (Luka 10:25-37) iko 2 Mambo ya Nyakati 28:15 ... Nyuma ya mfano wa Dives na Lazaro kunaweza kuwa na hadithi ya kirabi ya jinsi Eliezeri, msimamizi wa Ibrahimu, ambaye Lazaro ni aina ya Kigiriki, alivyotumwa Sodoma kujaribu ukarimu wa raia wake. Lakini hakuna mtu ambaye angeshindwa kutofautisha mifano hii na usimulizi wa moja kwa moja wa matukio. Katika kila kisa, mada ya zamani imetumika kama nyenzo ghafi kwa ajili ya kuunda kitu kipya na cha kisasa." Sasa anafanya uhusiano kadhaa ambao uko nyuma ya baadhi ya mifano. Ingia katika hili na ulijadili na nadhani unaweza kuhoji baadhi ya uhusiano huo, lakini hata zaidi ya hapo hakuna hata moja ya mifano anayotoa inayomtaja mtu wa kihistoria anayejulikana kwa jina katika mfano huo.

Kitabu cha Yona kinahusika, kwa hivyo inaonekana kwangu kwamba mfano hapo, ingawa unavutia, kwa kweli haubebi uzito anaojaribu kuubeba.

Naona muda wangu umekwisha, hatujafikia "kuridhika." Kwa hivyo tuache hapa. Wakati ujao tutalazimika kujadili kidogo kuhusu maudhui ya Yona na kuendelea na Amosi.

Mbaya imeandaliwa na Ted Hildebrandt
Hariri ya mwisho na Katie Ells
Imesimuliwa tena na Ted Hildebrandt